

An © 2015 Gannas

Taves an Tir: Lanneves

Kuntelles arall a veu synsys dhe Lanneves wosa seyth seythun a ober diwysek gans bodhogyon y'n ragtres Taves an Tir, ow mires orth tremmynn poblak an ragtres, ober an vodhogyon hag ober a-dro dhe henwyn Kernewek an ranndir.

Skeusennow a-dhiworth Rob Simmonds,
Soedhek Taves an Tir

An Gannas niver 457 mis-
Genver 2015 dyllys gans ©
Kowethas an Yeth Kernewek
ISSN 1469705X

Kowethas an Yeth Kernewek Taves an Tir

Rob Simmons re ros derivas leun dhe Gonsel an Kowethas a-dro dhe'n ober yn pluw Lanneves.

Pella derivadov:
tavesantir@gmail.com

Kowethas an Yeth Kernewek Kuntelles Blydhenyek

Kuntelles Kemmyn Blydhenyek an Kowethas a vydh synsyt dy'Sadorn an 7ves a vis-Hwevrer 2015 dhe Lys Kernow.

Koloven Personel

Blydhen Nowydh Da dhywgh oll a-dhiworth an Pennskriker ha'y deylu. Re'gan bo sewena yn 2015.

Ha diworth Jori ha Beth Ansell ha teylu: gorhemmynnadow a'n gwella dhe bub redyer An Gannas rag an Vlydhen Nowydh 2015 dhiworthyn ni oll. Yma'n taves owth avonsya pub mis, ow tos ha bos kreffa ha kreffa, gwynn agan bys!

Lyther

A Syrra Hweg,

Yth aswonnav meur ras dhis a dhyllow yn *An Gannas* ow threylyansow vy a dhew hwedhel kott dhiworth *Cornish Notes and Queries* (1906). Byttegyns,

edrek a'm beus a leverel y hwonn vy lemmyn an dhew dhe vos threylyes dhe Gernewek kyns.

A-nowydh my re's gwelas yn *Cornish for Beginners* gans P. A. S. Pool (Gwas Galva). Rann a'n dyskansow yns ha henwys 'An Kiger Re Gonnyk' (dyskans 15) ha 'Hwedhel Hwarthus' (dyskans 13). Nyns eus aswonnans fenten an hwedhlow y'n lyver ma ha – dell yllir gweles – nyns yns i an keth ha'w vershyons vy, meur aga dyffrans. Byttegyns ny wrussen vy aga threylya mar kodhvien y vos gwrys kyns. Mes, dell hevel, hemm yw an peryll a dreelyansow.

Dhiso jy yn lel,
Barney Carver (11-12-2014)

Yma moy a-dhiworth Barney war folenn 11.

Lyther a Alban a-dhiworth Yowann Byghan (agan kesskriker arbennik albanek)

Bannan

Yth yw an kynsa kevres drama derowel pellwolok gwrys gans Kortyb (BBC) Alba. Yth yw 'gorhel-baner' a eskorrans an Kortyb yn Alban. Kowethasow pellwolok yn Kanada re wovynnas kummys a'y dharlesa. Hag yth yw grwys hys-a-hys yn Gäidhlig . Yth yw 'Bannan', kevres pellwolok hag a dhallathas mis-Gwynngala hag usi ow plesya goslowysi dres oll Alban, hag a wra martesen drehedhes dhe woslowysi ollvyssel kyns pell.

Gans istitlow yn Sowsnek, an drama

a gemmer le yn an Eilean Sgiannaich (Skye), Ieshenwys ynwedh Eilean a' Cheo (Ynys an Niwl). Hanow sowsnek an kevres yw 'The Ties That Bind' (An Stagellow Hag a Gelm). Keyndirwel varthus tegwelek an ynys yw kevro dhe les dhe'n drama. Ynwedh, byw ha krev yw Gàidhlig ena.

gwel menydh-yow an ynys

Person chyf an drama yw Mairi Macdonald (Debbie Mackay), hag a dhewel dhe Eilean a' Cheo, hy ynys hy honan, wosa eth blydhen. Res yw dhedhi daskavoes hy gwreydh ha dastrehevel hy aswonnvos gans hy herens ha gans an ynys hy honan. Penngwarioryon erell an kevres yw Tony Kearney (hag yw kevarwoedhyas ynwedh), Peigi Wood, Daibhidh Walker, Kathleen MacInnes, Dòmhnall Eoin MacFhionghain hag Iain MacRae. Router an drama yw Christopher Young, devisyer an fylmow ha'n kevres pellwolok 'The Inbetweeners', ha router an fylm meur y vri 'Seachd: The Inaccessible Pinnacle', fylm gwrys ynwedh yn Gàidhlig hys-ahys. An skrifaydes yw Chrisella Ross a *Leòdhas* (Lewis), le may 'ma Gàidhlig kewsys an kreffa oll yn Alban. Ilow rag

an kevres re beu skrifys gans Donald Shaw a'n bagas-ilow Capercaillie.

Alistair Mackay, Debbie Mackay ha Donald Ewen MacDonald,

Yn-medh Christopher Young, 'Ni a vynn gwaynya sewenyans kepar dell wrug tus yn Skandynavi gans kevresow kepar ha 'Borgen' ha 'Wallander'. Mar kwren gwruthyl neppyth gwir ha da, goslowysi a wra dos yn-rag dh'y weles, na ny vern mara pyth an woslowysi na po yn Pow Evrek po yn Pow Brasil.'

Arwoedh an Kortyb yn Alba. Ass via da gweles arwoedh 'BBC Kernow'.

Kewsel yn Tavosow
treylys Gans Philip Knight
 (devynn erthygel gans Trish Howley)

A-gynsow, yth esen vy ow redya erthygel meur y les a-dro dhe *gewsel yn tavosow*. Ha my ow kasa a-denewen gwedhow kryjyk erell, y'n erthygel skrifys warlyna gans benyn iwerdhonnek henwys Trish Howley, hi a lever:

‘Yth yw ro an yeth tra varthus. Kehaval yth yw ro an konvedhes. Gonisogeth a bowes warnedha aga dew. Diverseth yntra tavosow, kepar ha diverseth eghennow miles po diverseth a brevyans, a voggha yn tidheurek agan hedhas dhe gonvedhes agan dieneth ha’gan le y’n unnses a Wrians. Pan vetir nebonan a vagas dyffrans yethek – nebonan bodhar, rag ensampel – yth yw res dhis dismygi keskomunyans, poran kepar ha gwari *charades*. Fatell y keskomunir a ha bos agas yeth kevrennys. Gevellyon a wra hemma yn fordh arbennik. Yeth an korf a dreyl dhiworth an eyl gonisogeth dh’y ben ha pur boesek yw tremmynn keskomunyans keffrys ha gwir gonvedhyans an pyth a styr an dus, moy es an pyth a leverons hepken. Ena yma rychedh keskomunyans ynter eghennow miles: an gymigieth komplek may hwer ha Fungi, an morhogh meuraswonys a Dingle, Iwerdhon, na vir hepken distowgh y’gan dewlages saw a-berth y’gan pur enev! Pan vydh dhyn lanwes an *endorphins* a’gan lenow a dha-glewans, ni a glew afiys hag afydhys.

Yethow dihaval a’s teves gologvaow dihaval, blasow dihaval. Y hallsa den

leverel yth yw yeth gologva y honan. Fatell brederyn hag omstyrya yw junyes pur ogas dh’agan yeth enesik ha’y ertaj ha ni ow tevi dhe oes, mes pynag vo an taves keworrys dh’agan lesans skiansek, ev a yll ledanhe agan prevyans denel dres oll. Nyns yw hepken an geryow, mes spyrys an taves y honan, y vlas, y ramasek unnik, syntaks ha gerva, keffrys ha’n keskows, possybyl dhis lemmyn, an keskomunyans hag a syw gans tus ha dhedha ken yeth. Mark Abley, skriker a *Kewsys Omma: Vyajow Yn-mysk Tavosow Godrosys (Arrow Books, 2003)*, a boeslev tremmynnnow tybyans sotel a nebes bagasow tavosek avel an tavosow *Algonquian* a bow Kanada Kledh, mayth yw kynsa person na *my po ni*, saw *ty po hwi*. Ytho, yn le a leverel, ‘My a’th wel’, keworyon *Algonquin* a lever ‘Yth osta gwelys genev’, gologva dhyffrans sotel may hwirer ‘aswonnvos an honaniethow ha kolmow kordh, kowethyans ha kerens a beub ganso may kewsir. Yth omstyryr y’n leunna pan edher owth afydhya a-ragos dha woslowysi.’ Yethow an enesigyon a Ostrali a styr ‘konsaytys termyn ha gwrier hag yw fest konter dh’agan tybyans a dermyn linennek – termyn passys, a-lemmyn hag a dheu,’ yn-medh Michael Christie a Bennskol Tiredh Kledh, Darwin. Henn yw gordir dien a neb 270 yethow ranndiryek hag a styr gwel vysyek unnik, ytho, fordh unnik a vos y’n bys. Yndella yth yns, marthow a dhihevelepter an taves. My a ombreder ha hwi ow redya an erthygel ma styrys y’n taves Sowsnek pur hebleth ha byth ow tevi, py lies ahanowgh a’n jeves tybyansow a-dro dhodho yn ken taves yn tien.’

Ironek a hevel dhymm lavar an diwettha gans Trish Howley. My re gavas poran an kudynn, my ow honan ha my owth assaya treylya yn Kernewek an erthygel ma skrifys yn Sowsnek, hag yn surredi, ny allav godhvos y fydh konvedhys yn ewn genowgh hwi kernewegoryon genys, avelov vy, yn teyluyow sowsnegor dre vras!

**Kambodi –
Kudynnnow rag Pow Byghan
gans Frank Blewett**

Europeanyon a dhesev yn fenowgh bos rannow aral an bys pub prys sempella ages Europa. Hemma a skon kowethasow avonsys esa trigys yn brastiryow erell yn anserghogeth, an moyha kyns oll an Inkas (Amerika dyhow), an Mayas (Amerika kres) hag yn rannow dyffrans a Asi, kepar hag Eynda ha China. My re vvsytyas agynsow Kambodi o yn termyn eus passyes kresen emperoureth alosek, mes moy a-gynsow re borthas oll a'n kudynnnow a bow byghan kerghynnys gans kentrevogyon alosekka. Yma hevelepterow kler mar mynnir prederi a-dro dhe Gernow anserghek, kyn nag yw kudyn gwir, del waytir!

Yn arbennek, yma istori pur hir dhe Kambodi gans dustuni anedhysi fowys a driga ena nans yw moy es hwegh mil bledhen, ha gansa sleyneth dhe wruthyl pottow. Byttegyns, an pyth a sowdhan an rann vrasa a wodrigoryon dhe Kambodi yw an niver pur vras a demplow/citys ogas dhe Siem Reap a lenn arenebedh a 69,500 mildir pedrek (180,000 kilometer

pedrek). An tempel moyha a vri yw Angkor Wat, an brassa tempel y'n bys hag an le re beu disklyrys Le Ertach a'n Bys UNESCO. Yma yn Angkor Wat kervyans a ven pur deg a lies eghen a bortray henhwedhlow a'y hembrenkysi emperourethek.

Angkor yw displegys a'n ger Sanskrit *nagara* a styr 'cita'. Yn kler, yth esa edhom a gowethas pur vras ha komplek rag gwruthyl an templow/citys, hag ober rag meur a vledhynnyow a weythlu bras. Kambodogyon a allas kowlwul hemma drefen bos an le Angkor Wat an kresen Emperoureth Khmer hag yw dydhys der hy oos braster a 802 dhe 1432, kyn tallathas Angkor moy a-varr yn certain hag a besyas bos devnydhys trewethyow dhe'n lyha bys 1747. Kler yw bos an displegyans Emperoureth Khmer awedhys yn krev gans Eynda. Wor'talleth, an templow o Hindu, hag yma lies kervyans yw imajys a dhuwow hindu hevelep dhe'n re na dyworth Eynda. Nebes kyns 1200, Bouddieth a dheuth ha bos an kryjyans a Kambodi, hag arta, Eynda a awedhas an displegyans ma.

An den posekka rag fondya an Emperoureth Khmer o Jayavarman an Nessa neb a rewlyas a'n vledhen 802 yn-rag. Ev re dhosedhas y honan avel myghtern ollvysel ha *Devaraja*, lavaren Sanskrit a styryas 'Duw Myghtern'. An dustuni skrifys rag an termyn ma yw strothys, mes yma dustuni bos ranndiryow dihaval keskorrys dhe'n termyn ma yn unn vyghterneth dhe Roluos. Y vab Jayavaman an Tressa a'n sewyas hag a rewlyas bys 877. Naneyl ny wrug hwelyow drehevians brassa,

mes an tressa myghtern Indravarman a wrug kreun bras ha'n tempel Preah Ko, kowlwrys yn 879. Ev a dhrehevis ynwedh an Bakong, pyramid yn gradhow, avel bedh ragdho y honan. An re ma a veu sewys gans dhe'n lyha unnek myghtern diwettha a dhrehevis bedhow ragdha. An rann vrassa a demplow brassa a veu drehevys dres an nessa tri hans bledhen.

Yasovaman an Kynsa, myghtern diwettha, a removas an benncita dyworth Roluos dhe Angkor yn 900, hag omma Suryavaman an Nessa a drehevis an tempel meur Angkor Wat yn 1113-1150. Heb dhout, hemm o an termyn braffa a dhrehevel rag an Emperoureth Khmer. A 1181 dhe 1201, Jayavaman an Seythves a gowlwrug an templow Bayon hag Angkor Thom, kekeffrys ha Ta Prohm ha Neak Po'n maga ta.

Y sewyas termyn hir a dheklynians, gans drehevians templow ow tos dhe dhiwedh dres an nessa kansbledhen. An citys a-dro Angkor o gesys dre vras wostiwedh, drefen dos ha bos an fog dhe kenwerth keswlasek, yn arbennek kenwerth gans China. An benncita a dheuth ha bos Phnom Penh, drefen bos homma fest kressa rag kenwerth, hag yth esa hi nes dhe Ddelta an Avon Mekong ha dhe Lynn Tonle hag o pur dhe les rag golyans hag a'n jevo niver kowrek a buskes.

Prag y hwrug deklinya an Emperoureth Khmer? Kales yw dhe leverel poran, drefen y remayn boghes skrifennow. Nyns eus mappys ow remaynya a'n termyn na, yn tevri yth yw gwirhaval nag esa mappys vytholl y'n termyn na. Y styrys tiredhow del

arenebedhow rewlys gans arlydhi teythek a-der pywa oryon kler. Byttegyns, dell hevel, an Emperoureth Khmer a gollas tiredh tamm ha tamm dhe bowyow erel dres termyn.

An Cham (trigys yn tiredh arvor a Vietnam a-dhia an soth) a dhrehedhas yn 1177 hag a dhistruas an benncita Khmer, kyn taskavas an Khmer a hemma yndann Jayavaman an seyth. Deg bledhen ha seyth-ugens a-wosa, yth esa Thailand ha Vietnam ow tos ha bos fest kreffa. An kynsa drehedhyans Thai a dheuth yn 1352, a sewyas gans tri aral dres an nessa peswar-ugens bledhen. Hemm o gwarnyans a'n termyn a dho, ha Kambodi ow tos ha bos gallos byghanna hag ow pos gormesys gans powyow erel ha galosekka.

Er-byynn dalleth bledhynnyow 1600, meur a dus Vietnam re wrussa anedhi yn Delta an Avon Mekong, ha Vietnam re wrussa perghenegi Saigon. Y'n kettermyn, an arlydhi Nguyen a-dhyhowbarth re dorrsa aga mellow gans an governans Khmer. Wor'tiwedh, an sewyans o dhe drehi hedhas Kambodi dhe'n mor. Er-byynn 1700, yth esa studh gwann dhe Kambodi hag an teylu riel o folsys yn bagasow a-barth Thai hag a-barth Vietnam, ha'n sodhogyon bosek ow kul yndella. Y'n nessa eth-ugens bledhen, yth esa drehedhyansow heb hedhi dyworth Vietnam ha Thailand, hag yth esa edhom dhe'n vyghternedh kavos komendyans dyworth unn gallos po dyworth gallos aral a-ves. Yndelma yn 1772, an Thai a dhistruis Phnom Penh, hag ytho yn 1779, i a appoyntyas Pensevik Eng dhe'n tron kynth esa dhodho seyth bloodh hepken. Y'n

daskemeras dhe Thailand yn 1790 hag ev a veu anoyntys yn Bangkok avel Myghtern Kambodi. Yn 1794, y taskemeras ev dhe Kambodi rag rewlya! Rag lies bledhen, nyns esa gallos dhe myghtern mes res o dhodho kemeres arhadow dyworth a onan po a'n dhew a'y gentrevogyon. Trewethyow, Kambodi a borthas drehedhyansow ha mellyans dyworth Burma ynwedh!

Rag Kambodi, an kaletter o pub prys dhe vos re vyghan ha re voghosek. Boghosek o hi drefen nag esa dhedhi pur voghes asnodhow naturel marnas ammeth. Yn-dann an Emperoureth Khmer, an werinoryon ny asens meur aga threvow drefen bos an fordhow pur dhrog ha peryllus awos tigr ha bestow erel. Keffrys, an poblans o prest byghan; yth esa poblans a 250 vil y'n dalleth kansbledhen 1600 hag yth esa hwath le es milvil y'n vledhen 1860. Yn bledhynnyow a-dhiwedhes, an poblans re devis yn uskis, mes an poblans a-lemmyn yw hwath hepken 14 milvil. Y hevelebir gans y gentrevogyon: yma 89 vilvil yn Vietnam; 67 milvil yn Thailand; 53 milvil yn Burma (Myanmar); ha 1,351 milvil y'n 'emperouregedk nowyth' China.

Yndella, Kambodi yw re vyghan ha re voghosek rag omdhefendya yn ta, ha'y istori arnowyth a dhiskwedh hemma yn kler. A-dhia 1863, y hwovernir Kambodi gans difresyans frynkek a wellhas an pow gans displegya an fordhow ha'n citys. Yn despit dhe hemma, an Frynkyon o kesys gans an Kambodins neb a wre vri a'ga anserghoeth. Dres an nessa bresel a'n norvys, an Frynkyon a wovernas an pow, mes i o menystrys

gans an Nihonogyon (*Japanese*). Wor'tiwedh, ev a gemeras y anserghoeth yn-dann Vyghtern Sihanouk yn 1953.

Sihanouk a ombrovas politeger konnyk rag yth hedhis rewlya avel myghtern yn 1955 hag a veu etholys Pennmenyster. Ytho, ev a rewlyas an pow dres pymthek bledhen yn maner pur awtoritaus, bys pan veu ev denaghs gans y barti y honan; ytho, ev a omjunyas gans an Gemynegoryon. Byttegyns, yth esa stat pur gales drefen an vresel Vietnam; yth e an fordh jif dhe brovia (an lerg'h 'Ho Chi Minh') dres Kambodi an North, ha Kambodi o re wann dhe lesta Vietnam rag hy devnydhya. Yn 1973, an Amerikanyon a dhallathas droppya tanbelennans poos a Kambodi hag i a dhroppyas moy tanbelennow dell dhroppsions i war Nihon yn Nessa Bresel a'n Norvys.

An Amerikanyon a asas Eyndo-China yn 1975, hag y teuth ha bos pub tra milweth rag Kambodi. An Khmer Rouge Kemynegorek a berghenegis an pow, hembrenkys gans an Pol Pot euthyk. Y'n kensa le, i a veu dynerghys gans an bobel, mes y tiskudhas yn skon ass o drog an Khmer Rouge. Menystroryon an governans gesys a veu eksekutys uskis. Nebonan y'n klass kres, del brederi, a veu dalghenys ha wor'tiwedh a veu eksekutys. Hemma a gomprenedhyas ynjnoryon, medhogyon ha dyskadoryon ha'ga theyluyow. My a vysytyas gwithti an 'Park Ladhva' ('*Killing Fields*' yn Sowsnek) yn Phnom Penh may feu tormentys fethesigow hag i a brofyas nebes avowansow marthys kys bos eksekutys. Rag ensampel, unn

vowes sempel a nownsek bledhen dyworth trev vyghan a wrug avowa hy dhe vos maynores rag Russi ha rag an CIA an dhew. A-dro ugens mil a dus a veu eksekutys omma, del hevel, ha my a welas meur a eskern ha meur a gregyn penn a remayn. Nyns o le hweg dhe visitya! Yth esa 400 le a'n par na yn Kambodi, ha meur moy es hantermilvil a dus a verwis yn prisionyow. Yth helghys rann vrassa an bobel gemmyn yn-mes a'n citys hag y'n vro mayth o res dhedha oberi yn kales gans boghes boos, hag meur a verwis dre nown. Yn somm, a-dro dhe vilvil a dus a verwis y'n peder bledhen yn-dann Pol Pot po der eksekutyans po rag nown.

Y tisplegir breselyow a-dhia 1975 yntra Kambodi ha Vietnam, y'n rann vrassa yn perthynyans dhe jalenjys rag tiredhow ha dyffransow politek, kenerthys drefen bos Vietnam omjunys dhe Russi ha Kambodi omjunys dhe China. Yth esa an poynt finek yn 1979 pan eksekutyas Kambodi 500 burjysi y'n Rannvro a'n Est rag bos re geskolonnek dhe Vietnam, ha Vietnam o determys dhe entra yn Kambodi. Pol Pot a fias yn tro askel del entras soudoryon Vietnam yn Phnom Penh, hag ev a verwis yn 1991 a skilys naturel.

Yn koynt, an rewlyans Pol Pot a besya dhe vos aswonys gans an Statys Unys hag an Kenedhlow Unys rag nebes bledhynnyow, kyn nag esa namoy ow rewlya. An Statys Unys o determys dhe wul tra vyth dhe skoodhya Vietnam, drefen an vresel. Byttegyns, wortiwedh, yth aswonir Kambodi yn keswlashek, hag y hyllir displegya y erbysiedh, ha tornyaseth yn arbennek.

Yma hwath governans Kemynegorek dhe Kambodi, yn rann vrassa chatelydh kepar ha China, hag y hwovernir gans hembrenkysi o sodhogyon yn-dann Pol Pot. Yn unnik rag pow Kemynegorek, yth yw an Myghterneth Riel Kambodi, an Myghtern re beu Norodom Sihamoni a-dhia 2004. Ev a sewyas y das Sihanouk a verwis yn 2004 yn China.

A dhiskwedh hemma orth an pyth a yllyn ni dos erbynn yn Kernow anserghek? Na fydyhav! Yn kler, y's tevia oll an kaletterow a bow byghan, dhe dreusveua yn-mysk kentrevogyon vrassa, mes a allsa ev bos gweh ages henna? Nans o ugens bledhen po deg bledhen warn ugens, yth esa omglewans hwerow bras ha meur a vernansow y'n dorva Yugoslavia, pow o hebask kyns. Degynsow y feu kaletterow a'n par na gans bagasow dihalval y'n Unyans Sovietek koth, yn arbennek gans an kudynnnow yn Ukrayn. Es yw dhe dhesevos kaletterow a'n par na rag Kernow anserghek nowyth, martesen drefen mynnes an dus dyworth Birmingham ha Manchester mentena kolmow koth gans Pow Sows. Gesyn fydyha bos hemma ow hunlev vy ha nag yw gwirvos sevir vyth!

Kampollow: David P. Chandler A History of Kambodi

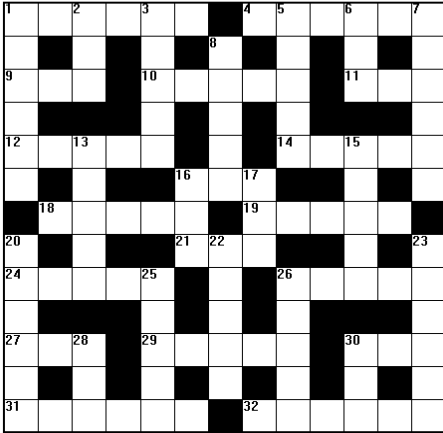
DK Eyewitness Travel Vietnam and Angkor Wat

argemmyn:

Gwerthji Kernewek

Keskewsel, 24 Plen an Varghas, Ryskammel, PL32 ☎ 01840 211725 (dyghtyer Jerri Jeffries).

Krowseryow
gans Ray Edwards

a-dreus:

1. Agan bro ni (6)
4. An mis ma (6)
9. Son den ow kewsel (3)
10. Pors (5)
11. Dowr rewys (4)
12. Kreatur a yll nija (5)
14. Syrr, arloedh, na gronk
(BM 962) (5)
16. Y'n le na (3)
18. Diwweyth deg (5)
19. Gortos neb le yn chi po tre (5)
21. Gweres vy, my ... pys! (3)
24. Nebes moy es deg (5)
26. Tevi (5)
27. Rann korf best a yll bos dybrys (3)
29. Gwas a ober drog po a ny vynn
oberi (5)
30. Kronk gans an troes (3)
31. Pennsita Dewnens (6)
32. Mamm, ger floghel (6)

war-nans:

1. Daffar rag toemmhe dowr (6)
2. Ri, kynsa person (3)
3. Dibberthvaow (5)
5. Ellas! (5)
6. Moy, dhe ... (3)
7. An pyth a wra an vyghternes (6)
8. Estren (5)
13. Hwath (6)
15. Drehevians koth, hanter diswrys
(5)
16. Bos, anperfeyth, tressa person (3)
17. Kepar ha 22 a-dreus (3)
20. Fol (6)
22. Heb lowena (5)
23. Onan moy es hwetek (6)
25. Nyns yw es (5)
26. Sywya (5)
28. Unnses lavar (3)
30. Ger Ostralek rag Sows (3)

**Gorthybow dhe'n krowseryow mis-
Kevardhu 2014**

argemmy:
Radyo an Gernewegva

Radyo an Gernewegva yw towlenn
radyo yn Kernewek pub seythun; restrys
yw gans Matthew Clarke ha dell leverir

yth yw an gwella ilow ha kows y'gan taves kernewek. Y hyllir goslowes orth:

www.anradyo.com

Servis Eglos dydhyas avisys

An Revrond Jane Kneebone a dhannvon kedhlow a-dro dhe servis a dheu:

An 4a a vis-Genver Eglos an Bluw Lanystyli Servis Stoel, 3 eur.

Pella derivadow a-dhiworth:

Rev Jane Kneebone

☎ 01637 873135

☎ 07966 703924

janekneebone@gmail.com

Nawbedrek

Gorthyp mis-Kevardhu: **omglewans**;
Nessa Nawbedrek mis-Hwevrer.

An Gorhel Barnabas

Gorhel-baner an Trest Morek Kernewek yw an Barnabas (skeusenn folenn 12). An gorhel yw aswonny drefenn doen an brassa baner kernewek yn Loundres dhe jubyly adamant an vyghternes yn 2012. Dalleth aneth nowydh a wra yn 2015 gans towl dhe woelya oll a-dro an Ruvaneth Unys par dell wre an luyow pyskessa kernewek y'n 19ves kansblydhen hag a-varr y'n 20ves kansblydhen.

Dalleth a wra dhe Bennsans dhe'n 27ves a vis-Metheven 2015 (Goel Yowann) hag alena an morhyns tewlys yw dhe Gembra Dhyghow, dhe Vanow hag a-hys an arvor albanek bys yn Fort William. Ena Barnabas a wra treusi an Dowrgleudh Kaledonek dhe Inverness ha'n Moray Firth.

Pan dremena an kokow kernewek a-varr dres an dowrgleudh ma, ny's tevo arghans lowr rag arveth mergh dhe denna an kok mayth o res dhe'n mayni aga honan halya an skath war droes, ober skwithus a dhew dhydh.

Alena rag dhe Orkney ha Shetland yn unn waytya drehedhes Baltasound dhe'n gogleth pella Ynsyow Breten le may to y'n 19ves kansblydhen lu a vil kok ha hesyow meur a hern gwynn dell dhens war-tu ha'n moryow dyghow.

Alena y'n dydhyow tremenys an luyow lestri ma a woelya dhe'n dyghow ow kelwel orth porthow albanek ha sowsnek hag ow pesya pyskessa a vis-Metheven dhe vis-Gwynngala termyn may tallathas an hesyow keskar.

Barnabas a vynn holya an keth hynsyow ma mes heb pyskessa gans roesow a'n oes na hag yw anlachel hedhyw.

Gwaytys yw Barnabas dhe dhehweles tre dhe Lulynn ha bos yn Goel Skathow Porthia.

Yma an Trest Morek Kernewek ow hwilas mayni a eth den dhe beup a'n deg rann an vyaj. Res yw bos esel an Trest ha res yw tyli ha res yw leverel na vydh meur a spas y'n kok ha res yw bos yagh lowr dhe wul an ober kales!

Pella derivadow a-dhiworth:

www.cornishmaritimetrust.org

Strifwerth an Silli-hweg gans Barney Carver

Nans yw lies blydhen, hag i yn mor ow tenna treustrumm ogas dhe Borthreptor, mayni gig pyskessa a Borthia a gachyas eghek brav, tri troeshys y hirder, parys dhe geskar y has. Maran veur o yn tevri. Nyns esa kummyas dhe'n mayni kemmeres pysk a'n eghenn ma ytho i a'n dros dhe'n porth, kudhys gans lenn-oyl, yn goeles an kok.

Ena, argya a wrug an byskadoryon adro dhe'n eghek ha'n pyth o gwell dhe vos gwrys ganso ev. An moyha ownek anedha a vynna y dewlel dhe-ves rag goheles argoll a dharsywyans, mes an re hardh a dhiskleryas y tal dhedha y wertha.

An keth re ma a waynyas an dhadhel; ytho diw venyn, a witha stallow puskes y'n dre, a veu gelwys dhe dhos rag hwithra an pysk ha gul profyans warnodho. Pan dheuthons, unnweyth arta an byskadoryon ownek a grodhvolas yndann veneges assa via anlaghel fest synsi strifwerth a'n eghek.

'Dar! Na vedhewgh mar sempel es dell owgh!' a armas onan a'n damys dhistowgh, 'Ny wrussyn ni dos rag profya war an eghek, mes war an syllihweg na yn-hons!' Hag yn kettermyn hi a boyntyas orth sylli yowynk ha munys, skantlowr yth o etek meusva hy hirder, a'y gorwedh y'n kok hag a gachyas gans an byskadoryon war an kethsam vyaj.

Gryslansow skentel a veu keschanjyes hware yntredha oll; ha dalleth yn sevoreth a wrug an strifwerth.

Y kressyas an pris a bymp sols dhe dheg, a dheg dhe bymthek, hag a bymthek dhe ugens ha'n dhiw wikores ow strivya an eyl orth hy ben. Bythkweh kyns-ena, na yn istori Por'ia oll, ny veu kemmys profyes rag prena pysk mar vyghan.

Wor'tiwedh, gwerthys veu an syllihweg dhe onan a'n madamys a dheg sols warn ugens – yn fras dhe blegadow an byskadoryon. Gans henna hi a gemmeras an syllihweg – ha'n lenn-oyl gans pub oll moy mynsek esa ynny, meur y dalvosogeth – ha mos yn unn fyski dhe'y shoppa puskes. Yth o hi mar lowen avella i orth diwedh strifwerth an syllihweg.

Gerva:

Sylli-hweg (rannnyeth: 'silliwig') = sylli yowynk a yll bos gwithys, heb hoelan, dr'y sygha yn-dann an howl. Sowsnek: *a baby conger eel*.

Maran = eghek kowldevys ha parys dhe dhylllo po y has po hy oyow rag dineythi askorr. Sowsnek: *a spawning salmon*.

Barney a dhannvonas ynwedh notennow a-dro dhe'n trelyans a vydh dyllys yn An Gannas mis-Hwevrer drefenn fowt a spas y'n dyllans ma!

An Gorhel Barnabas

Skusennow folenn 12:

Kynsa, war an avon yn Loundres, 2012, ha nessa, yn Kernow ogas dhe Bennsans, An Garrek Loes y'n Koes y'n pellder. Meur ras dhe Anne Silber a'n derivadow ma

An Nowodhow

An dowlenn radio 'An Nowodhow' a bes lemmyn gans Elizabeth Stewart, pub dohajydh Sul dhe 5 eur war Radyo Kernow.

Lanneves: Taves an Tir

Skeusenn arall

Blydhen Nowydh Da
dhe redyoryon lel An
Gannas!

